

שהיתה צריכה להיות. העובדות המדיניות והרו כסוס שאין לו רוכב. הכיוון ניתן על ידי ההגיון הפנימי של עובדות החיים הבינ-לאומיים.

ב-1947 הפתיחה בריחה-המועצות את העור למ, כששמה במקרה מסורת אנטי-ציונית של 30 שנה, הפכה לפתע תומכת מעילה במדינה היהודית. הדבר לא נבע מסנטימנטים, לא היה פרי הקסם האישי של משה שרת. הוא נבע משקול פשוט: בארץ-ישראל היה קיים בסיס בריטי. המדינה היהודית הבטיחה לחסל בסיס זה. המחלוקת העברית, ובעיקר חלקה הפעיל שהיה דחוק אנטי-קומוניסטי לאומני, חתק את הבסיס באש ודינמיטי.

אנדריי גרומיקו קם באו"ם, הצביע בעד המדינה. הוא שוחח עם נציגי ההיכנות היהודית, וגם עם נציגי אצ"ל, שהקומוניסטים הפלשטינאיים הכריזו עליו כעל ארגון פשיסטי.

לא מתנה מן השמים. הידידות הרו-סית לא היתה מתנה מן השמים. היא היתה פרי עובדות פוליטיות קרות. היה ברור שישינוי העובדות יגרמו לשינוי המדיניות. סכינה גדולה זו היתה צריכה לרחף יומיום לנגד עיני שר-החוץ הישראלי. אולם היא לא הסרידה את מנוחתו.

מדינת ישראל היתה זקוקה לכסף. עם כל דולר נוסף שקיבלה מאמריקה, התקרבה למעגל האמריקאי, התרחקה מן המעגל הסובייטי. שר-החוץ הישראלי היה חסר אונים נוכח התפתחות זו, לא ניסה גם ליצור שווי משקל כל שהוא.

בעיניים רוסיים היה זה תהליך מסיבן מאד. השתלבות ישראל במערכת הביתהון מערבית לא היתה הסכנה הגדולה ביותר, אף כי מוכרחה היתה להוביל, כפינו של תהליך, להקמת בסיס מערבי חדש בישראל. אולם מסוכן עוד יותר היה הקשר הבלתי-נמנע שנוצר בין המדינה החדשה ובין מליוני האזרחים היהודיים בברית-המועצות. לא היה זה חשוב אם הקשר פעיל או פוטנציאלי. עצם האפשרות שתהיה למליוני אזרחים זיקה נפשית למדינה זרה השייכת לגוש צי"ה, יצרה מצב שלטון דיקטטורי מן הסוג הסובייטי לא יכול היה לשלם עמו.

צירוף נוצצות. המפנה הטבעי בא בסגירת הסובייטי המקובל, במשפט פראג ובמיאורענו מוסקבה. הוא מוכרח היה להוביל לניתוק היחסים בין שתי המדינות. יתכן ואפשר היה לעכב תהליך זה, לקיים לפחות באופן סמלי את הדגל הכחול-לבן במיסקבה. אולם במאבק בין הסטימנט הלוחש ובין ה"שיקול הצונן" ניצח בלב הממשלה הישראלית ושר-החוץ שלה הסטימנט.

דיפלומט אנגלי היה, מן הסתם, צי"ר את רגשותיו, מוסר הכרזה מתונה, כדי להציל את אשר ניתן להציל. שר-החוץ הישראלי עשה את ההיפך. מדיניות-החוץ שלו הפכה בסעי-תעמולה מלחמתי.

הפצצה שהתפוצצה בשבוע שעבר בבית הצירות הסובייטית בתל-אביב, מעשה שכמ"ע איון לו תקדים בחיים הבינלאומיים, היתה רק קנה הקש האחרון. יש להניח שבג"ב-עדיה היתה בריחה-המועצות מחסלת את הדגל כחול-לבן בבירתה. אולם הפצצה הוגשה לה, על צלחת נוצצת. את התירוץ האידאולוגי הקשר בין מדינת-ישראל ויהדות מזרח אירופה נותק לחלוטין.

ללא מחיר. לא היתה זאת ההוצאה היחידה. הפצצה לא פוצצה רק את אחי ה"תפקידים הציוניים של המדינה, היא חפרה קבר עמוק למדיניות-החוץ הישראלית בכ"ללה.

כי זה היה הפרדוקס הגדול שריחף מעל לראשו של משה שרת. רק כל עוד היתה ישראל מדינה עצמאית במידה כלשהי, היה לה מה להציע לאמריקאים. הכסף שורם ליש-ראל ניתן, קודם כל, כדי לרכוש ירד. ירד שאינו יכול לנתק את יידידותו חזל להיות ירד, הוא הופך קבצן המבקש נדלית בפתח שום אדם אינו אוהב קבצנים.

הבעיטה הסובייטית העיפה את ישראל ל"תוך החצר האמריקאית. היא חיסלה כל יומי רה של עצמאות ישראל ביורה הבינלאומית. עצמאות זו חולה להיות אובייקט שיש לו מחיר בשוק העמים. ובאותה שעה ילה מחיר העצמאות הערבית.

* מספר ערי ז'בוטינסקי, בנו של המנהיג הרבי-ציוניסטי: "הילל קוק (פיטר ברגסון) ואנוכי שוחחנו עם גרומיקו למחרת ההכרזה בבית או"ם. הוא הטיל ספק אם האנגלים יאמתו פנו את ארץ-ישראל. ניהלנו את השיחה באנגלית. כשקמנו להיפרד אמרתי לו לפתע ברוסית, שפתי-אמי: "אנחנו נגרש אותם ב"עיסות!" גרומיקו פרץ בצחוק גדול, חזר על הפוסק בהנאה רבה באוזני שומרי ראשו, שי פרצו אף הם בצחוק. אחרי שהחלימו מהפ"תעתם, כשנתגלה להם נציג אצ"ל רבן אודיסיה הרוסית."

אנדריי גרומיקו בשיחה עם שליחי אצ"ל - בלייק-סאנסם
"אנחנו נגרש אותם בבעיטות!"

שלף בבהלתו הראשונה שני אקדחים, ירה ללא אבחנה לכל עבר, פגע בכל שנודמן בקרבתי.

לאסור מישוהו - אכל... האמת הפשוטה היתה שלא היה למשטרת ישראל כל מושג מי הניח את הפצצה, גם לא כל רמז מאיזה חוגים באו המפוצצים. זה-היה מצב בלתי-נעים.

הוא היה גרוע שבועיים עקב משמעותו המדינית של המעשה: הפצצה עוררה תשוקה לב בכל העולם. אוהדי הסובייטים רמזו בגלוי כי המפוצצים היו אנשי הממשלה עצמה, אולי אפילו אנשי המשטרה. גם במדינות אנטי-קומוניסטיות עורר המעשה תגובה שלילית: חסינותו של דיפלומט היא אחד מעמודי-התחך של הגימוס האירופי, פרי שיקול תועלתי שבצע מנסיון של מאות בשנים.

היה ברור כי יש לעשות משהו, יש לאסור מישוהו, ללא כל דחוי. אבל את מי אפשר היה לאסור?

הנערים - הוקה. גל הטרור שהוביל למעשה זה החל עוד לפני שלושה חודשים (ראה מסגרת). אחרי כל מעשה חייכה המש"טרה חיוך עליון, פתחה בחקירה רצינית למחצה באמצעות קצינים נמוכים, שהכירו פושעים מקצועיים רבים אך היו דומים

* מימן: הילל (פיטר ברגסון) קוק, בשע"תו מזכיר הועד העברי לשיחרור לאומי ב"ארצות-הברית; משמאל: ערי ז'בוטינסקי, חבר הועד

משה וצמורה שרת בקבלת-פנים דיפלומטית לפני שדוש שנים
איש אינו אוהב קבצן בפתח

בנקודה זו התאחו כל הכשלוניות של מדי-מפריע לפעולה הבטחונית. הצרפתי דרש שהסגל יפרסם הודעה ברוח זו.

מוטב גויים. זקן הסגל, שגריר ארצות-הברית, מונט דיוויס, רצה לחסוך לממשלה ישראל את איהנעיות העלולה לגבוע מד"רישה כזאת, שפרושה, בעצם, הבעת אי אמון ליכולתה הבטחונית של הממשלה. הציע ל"אפשר לכל נציג דיפלומטי לנהוג בענין כפי אבנתו. לשם יעילות, הסכיר, מוטב שהמדינות החפצות בכך תדרושנה תוספת שומרים מארצותיהן, כדי להמנע מתסוכנות הקשור בפעולת שמירה, המוגבלת על ידי החוקים הקובעים את חסינותו של שטח הצירות.

דעתו של שגריר ארצות-הברית נתקבלה. ממשלת ישראל, שאף לא קבלה הודעה רשמית על דיון זה, הבינה איך שהוא את הרמז. בראשית השבוע הוגברו משמרות המשטרה על כל הצירות הזרות.

הוצאה נוספת: 12 חיילי הצי האמריקאי (מרנס), שהשתעממו עד כה בקונסוליה ה"אמריקאית בירושלים, הועברו כתגבורת ל"משמר הצירות האמריקאית, ויכולו להיטיב בלבות בחיי הלילה של תל-אביב.

יריות לכל עבר

הפצצה שהתפוצצה בבית הצירות הסובייטית בתל-אביב עוררה אנשים רבים משנתם. אולם איש לא התעורר בצורה פחות נעימה מאשר משטרת-ישראל. משך כמה ימים דמתה המשטרה לאדם שנרדם במיטתו הקיץ לפתע לקול יריות.

ניות החוץ הישראלית כמשך ארבע שנים. אי-בת כל הערבים, ללא הבדל דת, מדינה ומעמד, חזקה היום יותר מאשר היתה אי-פעם. בריחה-המועצות, אחרי שהכריזה מלחמה על ישראל, רתמה את כל משקלה למסע של כיבוש ה"עולם הערבי. לארצות-הברית אין כל ברירה אלא להתחרות עם הרוסים על יידידות דר"ביים. מדינת ישראל חולה להיות גורם במצב-אות חדשה זו.

מדינות החוץ הישראלית הפכה, כמעט, נושא לדיונים של ועדות ועול: איז טעם רב להחזיק משרד עם מאות עובדים ועשרות ציריות כשאין מדיניות-חוץ. את ההפקיד האחרון ששרד לפליטה - להשתמש בלחץ יהודי אמריקה על ממשלתם כדי להשיג כסף נדבות, אפשר היה להעביר למדור כתאים במשרד האוצר.

בהעדר התלטה כזאת, ישנה פרוצדורה אחת למקרים כאלה במדינה דימוקרטית: לה"עביר את משרד-החוץ הישראלי לרשותו של אדם שיש לו מדיניות-חוץ.

טרור

הדים אקספרימוריאליים

"פצצה אינה מבינה במדיניות גבוהה, טב"ע"ת: אפשר להטילה על כל אחד, ובכל מקום."

טרוריסט אירי אלמוני, אימרה זו זכרו, אולי, גם אנשי הסגל הדיפלומטי בישראל, כאשר נתכנסו בסוף השבוע שעבר לשיבתם החדשה השגררת, מובן שאנשי הצירות הסובייטית לא נכחו בישיבה, היות וממילא חזלו להיות דיפלומטים. אולם ראשי המשלחות הדיפלומטיות האחרות, שישו מאד למצב הבטחון שנוצר במדינה, שהרי מחר עלולה קבוצה אחרת, שמשוהו במדיניות החוץ של ארץ איון שהיא לא יתקבל על דעתה, לזרוק פצצה על צירות אותה ארץ.

נציגי השגרירות הבריטית הציעו לדרוש ממשלת ישראל להגביר את המשמרות על בני הנציגות הזרות. האחראי לבטחון ה"צירות הצרפתית דרש להזים את טענת מכשלת ישראל כי מצבן האקסטרטוריאלי של הצירות מפריע לפעולות המשטרה. * * הקצין הצרפתי טען שזכותן של הצירות למנוע פעולה חופשית של המשטרה בשטחן, אולם ילדותי לטעון - לזכרו - כי הדבר

* השבוע, מיד אחרי ניתוק היחסים, הבי ל"ט אבא אבג, שגריר ישראל רושינגטון, תפקיד זה: על-סמך ניתוק היחסים ביקש את המעצמות המערביות להגביר את תמיכתן ה"כספית לישראל. * * ראש הממשלה, דוד בן-גוריון, טען בנאומו בכנסת כי הצירות הסובייטית מנעה ממשטרת ישראל מלפעול ביעילות הדרושה, משום שלא אפשרה לה להכנס לשטח ה"צירות, שהוא, בהתאם לחוק הבינלאומי, שטח סובייטי.